

Toimetuselt

Astapäevad tagasi võttis toimetus korraks aja maha, et küsida da rohkem kui poolesajalt inimeselt, kuidas edasi minna – mida säilitada, mida muuta. Loomulikult ei olnud arvamused kõigis üksikasjades üksmeelsed. Vastajate hulgas domineerisid ajakirja iseloomule vastavalt ajaloolased ja arhivaarid, aga oli ka kirjandus-, usu- ja loodusteadlasi ning ühiskonnategelasi. Vanima ja noorima vastaja vanusevahe oli kuuskümmend aastat. Koos kolleegiumiga selekteeriti välja väärtuslikumad ettepanekud. Mõnedega neist, nagu rubriikide korrastamine, kujunduse lihtsustamine, ingliskeelsete resümee tihendamine, ajaloofilosoofilise ja teoreetilise valdkonna avardamine, tegime kohe algust. Nüüd on ka kaas saanud uue kuue. Teisi muutusi on kõrvaltvaatajal raskem aduda. Iga Tuna number on eelnevast erineva temaatika ja rõhuasetusega, n.-ö. igaveste teemade puhul aga selguvad uued asjaolud ja ilmnevad uued lähenemisviisid. Nii nagu oli, jääb Tuna ka edaspidi ajalookultuuri ajakirjaks, mille materjalivaliku määrab eelkõige kvaliteet – teaduslik tase ja üldhuvitavus.

Muutuste temaatika on iseloomulik ka selle numbri mitmele olulisele käsitlusele. Viimaste kümnendite tähtsamaid teisenemisi ajaloofilosoofilistes aruteludes on huvipööre ajaloolt ajalookirjeldusele. Ajaloofilosoofi Hayden White'i kohta on öeldud, et ta on teinud rohkem kui keegi teine selle heaks, et äratada ajaloolasi nende dogmaatikauimast.

Hoopis pahupidistest muutustest räägib aga Ants Viires, käsitledes stalinismi pealetungi eesti ajalooteadusele.

Muutumine on ka kohanemine. Ja nagu ütleb Ants Viires: “Inimene on tänu oma mõistusele võimeline kohanema igasugustes, nii looduse kui ka enda poolt loodud oludes. Küsimuseks jääb ainult, kus on kohanemise nullpunkt, millest ühel pool pannakse sellele miinus-, teisel pool plussmärk.” Öeldust lähtudes on huvitav jälgida saksa ajaloolase David Feesti leitud Mait Metsanurga kirja 1946. aasta algusest tollasele ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehele Eduard Pällile.

Avamänguks muutuste teemale sobib Ilmar Vene essee, kus ta võrdleb Homerose ja Platoni vaateid sealpoolsusse. Lõppakordina kõlab aga lugu inimestest, kes ei naasnud välisreisidelt okupeeritud kodumaale tagasi, muutes seega kardinaalselt oma elukäiku.